

мислења и коментари

институционален став

**М-р фарм.
Катерина
Алексоска,**
директорка на
Бирото за лекови

Општ впечаток е дека има голем интерес од сопствениците на супермаркетите и бензинските пумпи за продажба на ОТЦ-лекови без рецепт, што е законски овозможено со последните измени и дополнувања на Законот за лекови и медицински помагала.

Од Бирото за лекови, до овој момент одобрение за вршење промет на мало со ОТЦ-ле-

кови имаат добиено 86 бензински станици на „Макпетрол“, една бензинска станица во Неготино, 43 продажни места на „Тинекс“ и „Космо“, а во процедура е издавањето одобрение и за 21 продавница на „Жито Маркет“ – Скопје.

Со ова се овозможува поголема достапност на лековите во реони каде што аптеките се пооддалечени од населените места, имајќи

предвид дека во речиси секое населено место има барем еден супермаркет или една бензинска станица. Со оваа новина на пациентите им се олеснува снабдувањето со лекови што се неопходни во прв момент на здравствена тешкотија пред да се јават на преглед.

Станува збор за лекови што се со најмало пакување и најмала јачина со оглед на тоа што се

наменети за употреба при појава на првични здравствени симптоми и се соодветни за самолекување и со добро познати индикации за пациентите, односно се безбедни за консумирање. Листата на ОТЦ-лекови што можат да се продаваат без рецепт е објавена на интернет-страницата на Министерството за здравство. ■

стручен став

**Доц. д-р
Бистра
Ангеловска,**
претседателка на
Фармацевтската
комора

Законот за лекови и медицински помагала, како и Законот за здравствена заштита се инструменти за спроведување на генералната здравствена политика за обезбедување на физичка и финансиска достапност до потребните лекови на граѓаните на Република Македонија. Во таа смисла, продажбата на одредени лекови во маркетите и на други дозволените места што не се здравствени установи, а ги исполнуваат условите утврдени со Законот за лекови и медицински помагала, би можела да ја подобри достапноста до некои лекови. Тоа особено се однесува за лекување на лесни симптоми од позната етиологија, во време или на место каде што граѓанинот нема достапност до здравствена установа (на пример, доколку патува или е на минување низ некое место). Доколку се изготват

соодветни подзаконски акти со кои ќе се регулираат сите значајни сегменти и доколку продавачите ги почитуваат одредбите од законот и подзаконските акти, а надлежните органи вршат контроли и истовремено граѓаните доследно се придржуваат до упатството за употреба, несаканите ефекти во однос на безбедноста за граѓаните би биле сведени на прифатливо ниво.

Од аспект на ситуацијата во земјите каде што веќе се продаваат лекови без рецепти малку е тешко да се споредуваме со земјите каде што здравствената култура на граѓаните е на повисоко ниво. Во поглед на таков вид услуга најлиберални се САД, но новите сознанија кажуваат дека и таму властите преземаат мерки за обезбедување на сигурноста на пациентите.

Во Европа, во повеќе држави е дозволено продажба на не-

кои лекови надвор од здравствени установи под строго утврдени услови. Листите главно содржат лекови во пакување (секундарна амбалажа) што се разликува од пакувањето на истиот лек што се издава во аптека, дозата на лекот е најмалата регистрирана доза, бројот на дозирани единици (на пример, број на таблети, капсули, ефервети и сл.) во едно пакување е доволен да ја задоволи најмногу потребната доза за 1 ден (на пример, две, три, пет или сл.) и бројот на пакувања што можат да се купат е ограничен на само едно пакување, за да се исклучи можноста од предозирање, труење, појава на сериозни несакани реакции и злоупотреба (на пример, Велика Британија). Продажбата на тие препарати на малолетни лица е забранета, а листата не смее да содржи педијатриски лекови. Сето тоа подлежи на строг инспекциски надзор.

Во Македонија мал број лекови се наоѓаат на Листата на лекови што можат да се продаваат надвор од аптека и тие имаат релативно ниски цени на пазарот. Иако маркетите можат самостојно да ги одредуваат цените на лековите, сепак граѓаните имаат навика лековите да си ги купуваат во аптека и затоа не смета дека овие измени во Законот за лекови и медицинските помагала ќе имаат некакво влијание на фармацевтскиот пазар, а со тоа и на цените на лековите. Ако се земе предвид дека со тие лекови главно ќе ракуваат луѓе кои не ја познаваат спецификата на таквите производи во однос на чувањето и запазувањето на роковите на употреба, мислам дека би можеле да имаат одредени загуби. Доколку ги почитуваат одредбите од Законот, мислам дека не ќе можат да бидат сериозна конкуренција на аптеките. ■

СТАВ ОД СЕКТОРОТ

Цветанка Христовска,
главен бренд директор
„Тинекс“

За продажба на лекови во нашите маркети се одлучивме бидејќи со тоа се зголемува видот на производи што им ги нудиме на нашите потрошувачи, внимателно го избравме асортиманот со помош на нашите стручни соработници врз претходно направени анализи на пазарот. Во однос на процесот за добивање лиценца за продажба на лекови, можам да кажам дека таа е многу едноставна. Се поднесува соодветна документација до Министерството

за здравство и Бирото за лекови, па по нивен преглед на терен го добивме решението за продажба.

Лековите кои се продаваат без лекарски рецепт можат да се најдат во 10 продажни места на „Тинекс“ и тоа во маркетите во: Карпош 3, Аеродром, дисконтот во Кисела Вода, Кисела Вода 2, Железара, дисконтот во Ѓорче Петров, дисконтот во Острово, дисконтот во Стара Телевизија, „Супер Тинекс“ до Драмски и во „Супер Тинекс“ до Млечен.

Во „Тинекс“ се продаваат 50 артикли од листата на ОTC-лекови наменети за продажба надвор од аптеките. Со тоа практично се застапени сите понудени артикли.

Цените на лековите се одредуваат како и за останатите производи што се продаваат во нашите маркети. Избравме фирма најдобар понудувач, а потоа ги формираме малопродажните цени. Сметам дека со имплементација на Законот за лекови и медицински помагала се

зајакнува конкурентноста и секој продавач користи свои промотивни механизми за да привлече повеќе купувачи.

Со оглед на фактот дека овие лекови се издаваат без лекарски рецепт, но со препорака на лекар, одговорноста од несакани ефекти при консумирање и дозирање ја има лично купувачот. За таа цел, на местата каде што се изложени ОTC-лековите стои предупредување за внимателно читање на упатството пред нивно купување. ■

НОВИНАРСКО ОКО

Маја Бајалска-Георгиевска,
економски новинар и консултант за односи со јавност

Нема црно-бело, само повеќе нијанси на сиво

кога ако сакавме да си купиме тенцере, стаклена чинија, ваза или леген, одевме во специјални продавници или на пазарите. Сега немаме потреба, оти сето ова го има во големите супермаркети.

Но, ова не е единствениот пример дека веќе нема остри граници меѓу она што се продава во аптека, парфимерија и маркет. Нема црно-бело. На пример, најголемиот дел од козметиката за лична хигиена за себе и за моето семејство веќе со години редовно ја купувам во аптека што е дел од голем синџир аптеки во земјава, наместо од маркетот каде што пазарам храна и други производи за домаќинството. Причината е едноставна – пониските цени.

Што покажува ова искуство? Дека потрошувачите не се многу засегнати од тоа дали на аптеката ѝ дозволи-

ле да продава козметика и дали со тоа таа да им го зема лебот и на парфимериите и на маркетите што имаат такви оддели. Ним им е најважно да си ги најдат омилените производи за пониски цени.

Оние што се засегнати од последните измени на Законот за лекови и медицински помагала, со кои се овозможил продажба на т.н. ОTC-лекови во маркети и бензински пумпи, се големите трговци и увозници на лекови. Во најголемиот број случаи тие во нивна сопственост имаат аптеки што досега беа единствените продажни места за лекови.

Оттука, продажбата на лекови без рецепт во маркетите особено ќе влијае на бизнисот на веледрогериите, кои вртат огромни суми пари и се еден од најдоходовните бизниси. Особено затоа што станува збор за леко-

вите од програмите на производителите наречени ОTC (over the counter drugs and medicines), за кои тие трошат огромни суми пари на маркетинг, брендирање, реклами, затоа што во нив лежат најголемите заработки.

Апче за главоболка и температура, таблети за дијареја, локален анестетик, витамини, додатоци на исхраната... Сето ова е во ред и во некакви граници на дозволеното, па дури и ако ги гледаме светските искуства, сè додека на полица во маркет не се најдат некои од поопасните лекови како антивирусните, антихистамините, кортикостероидите...

Но, лек е лек, а некогаш и употребата на некои навидум безопасни лекови, како антипиретиците (симнувачи на температура) и аналгетиците (намалувачи на болка), може да предизвика опасни

реакции.

Несаканите дејства за здравјето на луѓето ниту досега се превенираа или спречуваа од страна на аптеките, ниту, пак, отсега ќе има како да се превенираат при нивната продажба на полица во маркет.

Во аптека, за волја на вистината, ни продаваат сè што ќе им побараме, без особени прашања или предупредувања, а истата ситуација ќе биде и во маркетите и бензинските станици, каде што меѓу продавачите сигурно нема да има фармацевти кои ќе ги разрешуваат нашите дилеми дали да купиме некој лек или не.

Затоа, законската измена нема да направи драматични промени во однос на здравјето на луѓето, но ќе има сериозни поместувања во поделбата на колачот меѓу пазарните играчи. ■

Што е разликата меѓу аптека, парфимерија и маркет? По дефиниција, сите знаеме што треба да продаваат овие три различни продавници. Аптеката – лекови, парфимеријата – козметика, маркетот – храна, пијалаци и средства за хигиена.

Можеби токму вака беше пред повеќе од 20 години, во социјалистичкиот систем,